

Eduskunnan lakivaliokunta
LaV@eduskunta.fi

Dnro K2025-07
21.2.2025

Lausuntopyyntönnö: HE 219/2024 vp, kirjallinen lausunto lakivaliokunnan kuulemiseen 25.2.2025
HALLITUKSEN ESITYS EDUSKUNNALLE LAIKSI RIKOSLAIN 6 JA 17 LUVUN MUUTTAMISESTA

Suomen Asianajajat kiittää mahdollisuudesta lausua hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi rikoslain 6 ja 17 luvun muuttamisesta.

Yhtenä Suomen Asianajajien sääntömääräisenä tehtävänä on seurata oikeuskehitystä maassa ja lausuntoja antamalla sekä aloitteita tekemällä tarjota kokemuksensa yhteiskunnan käytettäväksi. Suomen Asianajajien oikeuspoliittisen työn lähtökohta on oikeusvaltion turvaaminen. Lausunnoissaan Suomen Asianajajat pyrkii painottamaan oikeusvaltioperiaatteen toteutumiseen, oikeusturvaan sekä oikeuden saavutettavuuteen, perus- ja ihmisoikeuksien sekä asianajajakunnan itsenäisyyden ja riippumattomuuden turvaamiseen liittyviä näkökulmia. Pyydettyä lausuntona Suomen Asianajajat esittää seuraavaa.

Rikoksen tekeminen osana rikollisryhmän toimintaa

Suomen Asianajajat nostaa esiin, että ehdotettu ankaroittamisperuste rikoksen tekemisestä osana rikollisryhmän toimintaa on kirjoitettu hyvin avoimeen muotoon. Hallituksen esityksessä todetaan, että koska ehdotetussa koventamisperusteessa ja määritelmäsäännöksessä ei ole kyse rangaistavuuden alan laajentamisesta, vaan rangaistuksen mittaamisessa käytettävästä perusteesta, ei muotoilu ole ongelmallinen laillisuusperiaatteen kannalta. Edellä esitetty huomioidenkin Suomen Asianajajat kuitenkin katsoo, ettei rikollisverkoston määritelmää eikä koventamisperusteen soveltamisalaa ole kirjoitettu ankaroittamisperusteeseen riittävän tarkkarajaisesti ja yksilöidysti.

Kuten hallituksen esityksessä tuodaan esille, nuorten rikollisuuteen liittyy olennaisesti rikosten tekeminen ryhmässä. Onkin huolestuttavaa, että mikäli esityksen mukainen täydennys rikoslain 6 luvun 5 pykälään tehdään nyt esitetyssä muodossaan, huomattavaan osaan nuorten rikoksista olisi mahdollista soveltaa ankaroittamisperustetta.

On totta, että ankaroittamissäännöksen säätäminen voisi tietyissä tilanteissa helpottaa poliisin työtä ja mahdollisesti myös ennaltaehkäistä joitain vakavampia rikoksia. On kuitenkin huomattava, että ankaroittamisperusteen säätämisellä olisi samanaikaisesti myös merkittävä negatiivinen vaikutus nuorten kuntoutumiseen ja yhteiskuntaan sopeutumiseen. Etenkin, mikäli ehdottomaan vankeuteen tuomittujen nuorten määrä kasvaisi ankaroittamisperusteen soveltamisen myötä, vaarana on, että rikollisryhmien toimintaan puuttumisen sijasta mahdollistetaan olosuhteet niiden tiivistymiselle ja kehittymiselle. Pidemmällä aikavälillä tulisikin sinänsä huolestuttavaan kehitykseen puuttua ennemminkin ennaltaehkäisevien toimenpiteiden muodossa.

Alle 15-vuotiaan käyttäminen välikappaleena tahallisen rikoksen tekemisessä

Suomen Asianajajat kannattaa lähtökohtaisesti ehdotusta, jonka mukaan alle 15-vuotiaan käyttäminen välikappaleena tahallisen rikoksen tekemisessä säädettäisiin erillisenä rikoksena rangaistavaksi.

Etenkin Ruotsissa vallinnut kehityssuunta, jossa alle 15-vuotiaita on käytetty vakavien rikosten tekemiseen, perustelee varhaista puuttumista ilmiöön myös Suomessa. Säännös, joka kriminalisoisi menettelyn, voisi ennaltaehkäistä tällaisia tekoja. Lisäksi säännös olisi selkeä viesti suhtautumisesta rikosoikeudellista vastuukärajaa nuorempien lasten hyväksikäyttöön rikollisiin tarkoituksiin, ja näin todennäköisesti vähentäisi menettelyn houkuttavuutta.

Edellä esitetystä huolimatta Suomen Asianajajat nostaa esille kysymyksen siitä, kuinka paljon lisäarvoa uusi säännös toisi huomioiden jo olemassaoleva rikoslain 5 luvun 4 §:n mukainen mahdollisuus tuomita tekijänä myös se, joka on tehnyt tahallisen rikoksen käyttäen välikappaleena henkilöä, jota ei kyseisestä rikoksesta voida rangaista joko syyntakeettomuden tai tahallisuuden puuttumisen vuoksi tai muusta rikosoikeudellisen vastuun edellytyksiin liittyvästä syystä.

Henkeen, terveyteen tai vapauteen kohdistuvan rikoksen tekeminen erityisen nöyryyttävällä tavalla

Suomen Asianajajat pitää sinänsä perusteltuna ehdotetusta siitä, että henkeen, terveyteen ja vapauteen kohdistuvan rikoksen tekeminen erityisen nöyryyttävällä tavalla säädettäisiin rangaistuksen koventamisperusteeksi. On tärkeää, että kyseisenlaisten, asianomistajalle tyypillisesti kärsimystä ja pikäkestoisia traumoja aiheuttavien rikosten seuraamusarvioinnissa huomioidaan teon erityispiirteet myös uhrin näkökulmasta.

Toisaalta Suomen Asianajajat toivoisi vielä tarkempaa selvitystä siitä, olisiko nöyryyttävän tekotavan merkitystä teon arvioinnissa mahdollista huomioida jotenkin muuten kuin säätämällä kyseinen seikka koventamisperusteeksi. Koventamisperusteiden lisääminen voi johtaa ”inflaatioon” ja koventamisperusteiden merkityksen heikkenemiseen. Olisikin tärkeää harkita erityisen tarkkaan, mitkä perusteet ovat välttämättömiä ja miten ne vaikuttavat soveltamiskäytäntöön kokonaisuudessaan.

Helsingissä 21. päivänä helmikuuta 2025

SUOMEN ASIANAJAJAT

Niko Jakobsson
Pääsihteeri

LAATI

Asianajaja Tuuli Hong, Vaasa
Asianajaja Pekka Ylikoski, Helsinki

Suomen Asianajajien lausunnot valmistellaan oikeudellisissa asiantuntijaryhmissä, joiden toiminnassa on mukana noin 150 asianajajaa. Tämä lausunto on valmisteltu rikos- ja rikosprosessioikeuden asiantuntijaryhmissä.